

Datos balstīta sadarbība



**Valsts rīcībā esošo datu bāžu un reģistru
pieejamības veicināšana, efektīva datu apmaiņa
(datu ieguve, nodošana) sistēmu saskarņu veidā**

15.11.2017.

Saturs

		slaida numurs
—	Banku nozares virzība uz datos balstītu sadarbību	3-4
—	Nozares datu apmaiņas pētījuma posmi	5-6
—	Atbalsts datu efektīvai pārvaldībai	7
—	Datu apmaiņa ar valsti	8-9
—	Ar datu apmaiņu saistītās izmaksas un to vērtējums	10-11
— —	Datu apmaiņas risinājumi, kritēriji, konceptuālais redzējums	12-21
—	Nozares datu agregatora priekšrocības	22
	Pētījuma secinājumi un priekšlikumi	23-26

Banku nozares virzība uz datos balstītu sadarbību

- LKA darba plāns 2017. gadam paredz vecināt digitālo transformāciju, tostarp pilnveidot datu apmaiņu ar valsti, atbalstot valsts pārvaldes digitalizāciju.
- LKA Padome ir atbalstījusi LKA pievienošanos Latvijas Informācijas un Komunikācijas Tehnoloģijas Asociācijas sadarbības memorandam «Par kopīgiem mērķiem Latvijas digitālās transformācijas procesā un datos balstītas sabiedrības un valsts attīstībā» un iesaisti datos balstītas valsts pārvaldes (Data Driven Nation) projekta realizācijā.
- 2017. gada 17. februārī LKA Padome lēma par atbalstu industrijas virzībai uz datos balstītu pārvaldības modeli.
- LKA uzsāk pētījumu par nozares izmantotajiem sadarbības modeļiem ar valsts pārvaldībā esošajiem reģistriem, nolūkā apzināt esošās sadarbības efektivitāti
- Sadarbībā ar nozares pārstāvjiem, LKA izstrādā priekšlikumus efektīvai datu apmaiņai ar valsti

Virzības pamatojums

- Banku nozare kā valsts partneris valsts deleģēto funkciju izpildē
- Efektīvi datu apmaiņas risinājumi kā nodrošinājums veiksmīgai banku nozares līdzdalībai ēnu ekonomikas apkarošanas plāna realizācijā un nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas efektīvā darbībā (*KYC Utility*)
- Sadarbība datu apmaiņas jomā, mazinot administratīvo slogu valsts pārvaldes un banku nozares pusē, kā arī prioritizējot sabiedrības un katra indivīda intereses
- Iedzīvotāju atbrīvošana no datu transporta funkciju veikšanas iegūstot un iesniedzot nepieciešamo informāciju
- Valsts pārvaldē uzkrāto datu optimāla ieguve normatīvajos aktos noteikto prasību izpildei

LKA pētījuma posmi (1)



1. posms

- Banku aptauja par datu apmaiņu ar valsts datu bāzēm: apmaiņas veids, izmantotais kanāls, juridiskā bāze, efektivitāte.
- Informācija saņemta no 16 LKA biedriem.

2. posms

- Banku aptauja par tiešajām izmaksām 2016. gadā, saņemot datus no valsts reģistriem un datu bāzēm.
- Informācija saņemta no 17 LKA biedri.

3. posms

- Publiski pieejamās informācijas izpēte par valsts pārvaldībā esošo datu plūsmas organizēšanu.
- Atzinuma sagatavošana.

LKA pētījuma posmi (2)



4. posms

- Pētījuma rezultāta prezentācija

LKA Komunikāciju komitejai (2017. gada 5.oktobris)

LKA Digitālās transformācijas komitejai (2017. gada novembris)

- Pētījuma rezultāta apspriešana ar partneriem valsts pārvaldē un finanšu nozarē (2017. gada novembris-decembris)

- Pētījuma rezultāta prezentācija:

LIKTA konferencē (2017. gada 7. decembris)

LKA Padomes sēdē (2017. gada 7. decembris)

Atbalsts datu efektīvai pārvaldībai

➤ **Finanšu nozares asociāciju** priekšlikumi kopējai pozīcijai par ES un Latvijas finanšu tirgus nākotni, par tehnoloģiskajām inovācijām finanšu pakalpojumu jomā, 2017.gada 5.jūnijs

...Efektīvas elektroniskas datu apmaiņas sistēmas izveide starp valsts pārvaldībā esošajiem reģistriem un privāto sektoru, virzīties uz vienota datu agregatora un datu plūsmas kanāla izveidi, standartizējot piekļuvi datiem. Tādējādi tiktu nodrošināta efektīvāka izmaksu pārvaldīšanu gan valsts pusē, gan privātajā sektorā (VRAA lomas stiprināšana)...

➤ **Ministru kabineta** lēmums par "Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 26.0.versija-Vienotā datu telpa)", 26.09.2017.

...Datu apmaiņas starp iestādēm uzlabošana, modernizējot Valsts informācijas sistēmu savietotāju (turpmāk – VISS)...

...Datu izplatīšanas veiktspējas un efektivitātes uzlabošana, izmantojot centralizētu datu izplatīšanas risinājumu



Valsts gatavība dalīties ar datiem



- Latvija ieņem **8.** vietu ES dalībvalstu vidū valsts pārvaldes tiešsaistes pakalpojumu pieejamības ziņā*
- **38%** no Latvijas interneta lietotājiem ir e-pārvaldes lietotāji (13. vieta DESI indeksā)

➤ *Banku nozare – galvenais personu elektroniskās identifikācijas nodrošinātājs - **98,2%** no autentifikācijas gadījumiem portālā Latvija.lv tiek veikti, izmantojot banku autentifikācijas līdzekļus ***



- Latvijas attīstība atvērto datu jomā ir nepietiekama – Latvija ierindojas pēdējā - **28.** vietā atvērto datu izmantošanā ES dalībvalstu vidū*
- Valsts kontrole revīzijā secinājusi, ka: “...daudzie datu apmaiņas un izplatīšanas kanāli rada sadrumstalotu un sarežģītu vidi... ..valsts pārvaldē vēl joprojām vienkopus nav apzināti un uzskaitīti 178 valsts un pašvaldību IS uzkrātie dati... .. turpina pieaugt dažādu veidu IS savienojumu skaits, kuru integrācija VISS vēlāk būs jau sarežģītāka un dārgāka...” ***
- Datu saņemšanai no VIS nepieciešami individuāli sistēmu saslēgumu risinājumi ar katru no datu devējiem

* Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeka (DESI) sadaļa “Digitālie publiskie pakalpojumi” 2017

** Atbilstoši VRAA datiem par 2016.gadu

*** Valsts kontroles revīzija “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?” 2017

Informācijas apmaiņa ar valsti – datu ieguve un sniegšana

Datu ieguve - valsts iestāžu rīcībā esošās informācijas izmantošana kredītiestādēs

- Datu ieguve no **24** valsts iestāžu uzturētiem reģistriem un datubāzēm
- **18** no 24 valsts iestādēm ir valsts informācijas sistēmu (VIS) pārziņi
- **10** no 24 iestādēm izmanto Valsts informācijas sistēmu savietotāja (VISS) platformu, kāda no pārziņā esošo servisu nodrošināšanai valsts iestāžu starpā (neizmanto datu apmaiņai ar privāto sektoru)

Datu sniegšana - iestādes un amatpersonas, kurām sniedzamas kredītiestāžu rīcībā esošās neizpaužamās ziņas

- **14** ziņu pieprasītāju grupas Kredītiestāžu likuma 63. panta kārtībā (individuālo pieprasītāju skaits ~ 1500)
- **6** citos normatīvajos aktos noteiktie kredītiestāžu ziņu saņēmēji
- **5** no 14 iestādēm izmanto VISS platformu, kāda no pārziņā esošo servisu nodrošināšanai valsts iestāžu starpā (kredītiestādes, izmantojot VISS platformu, sniedz ziņas tikai Kontu reģistram)

Banku izmaksas, iegūstot datus no valsts reģistriem un datu bāzēm

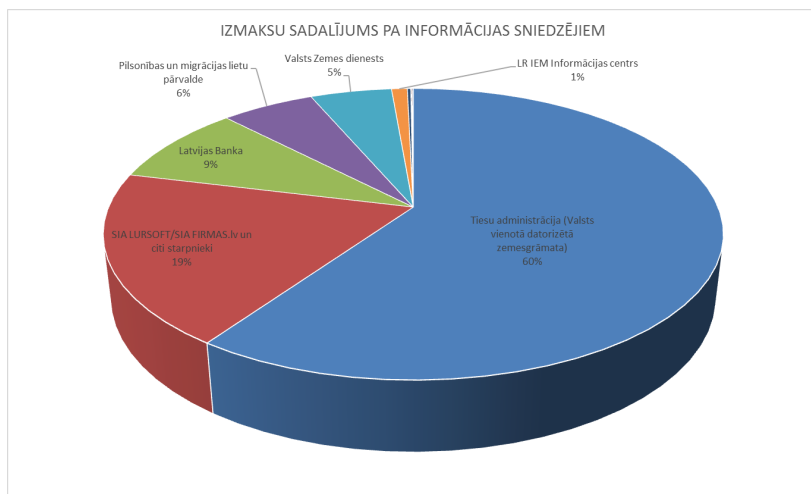
Tiešās izmaksas

LKA biedru tiešās izmaksas par informācijas iegūšanu no valsts pārsniedz **1,13 mlj. EUR gadā**, ietverot gan reģistru abonēšanas maksu, gan maksu par individuāliem pieprasījumiem



Netiešās izmaksas

Informācijas sistēmu izstrāde, uzturēšana, līgumu administrēšana, cilvēkresursu izmaksas



- Saskaņā ar Valsts kontroles ziņojumu, 2016. gadā izmaksas, lai nodrošinātu informācijas apmaiņu valsts iestāžu starpā, sastādīja **37,34 mlj EUR**.

Izmaksu vērtējums



Valsts deleģēto funkciju veikšanas izmaksas



Bezmaksas informācijas ieguve, izmantojot efektīvus datu izguves kanālus normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildei (AML*, maksātspējas izvērtējums u.c.).



Atšķirīga pieeja valsts iestāžu noteiktajai maksai par datu sniegšanu



Vienoti pakalpojumu cenošanas principi, balstīti uz datu nodošanas administratīvajām izmaksām.



Izmaksu samērīgums



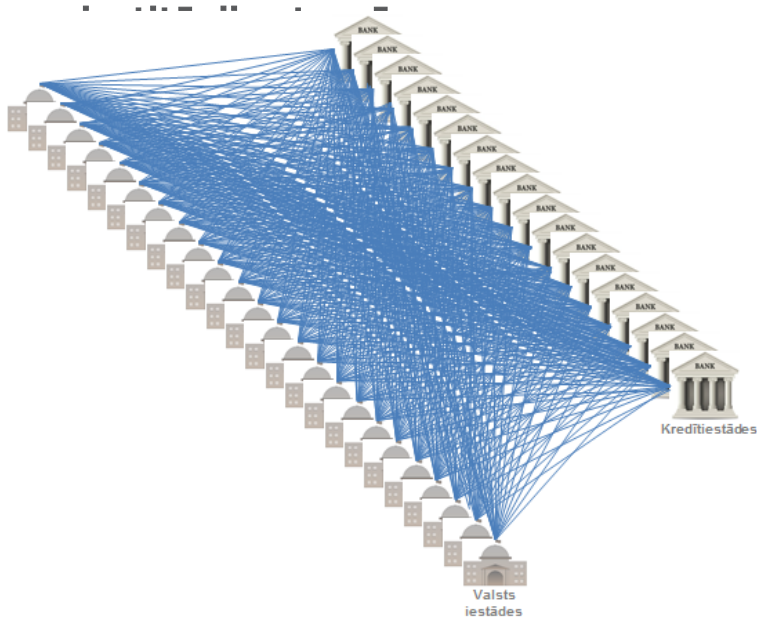
Vienota datu plūsmas agregatora izmantošana nozares ietvaros , konsolidējot datu saņemšanas izmaksas un izvairoties no regulāriem dublējošiem informācijas pieprasījumiem

- NILLTFN likuma 41.pants par likuma prasību izpildei nepieciešamās informācijas pieejamību no valsts uzturētiem reģistriem

Datu apmaiņas risinājumi

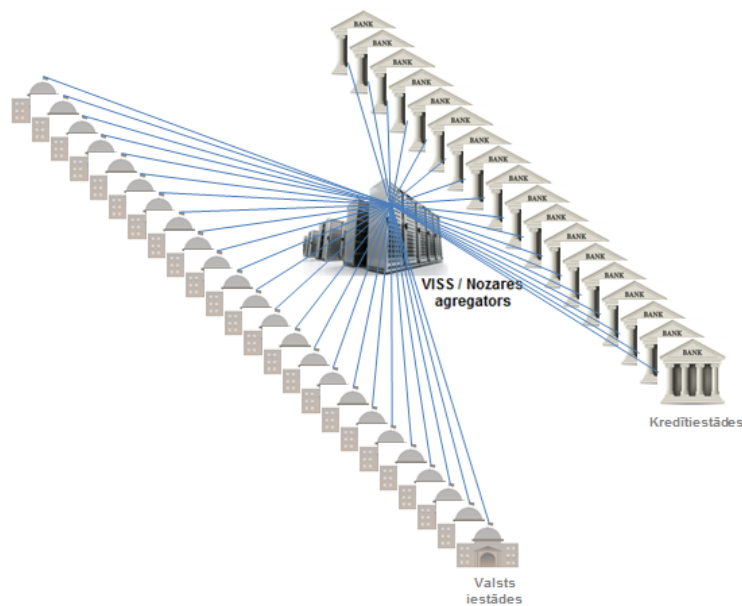
Esošā situācija

- Datu apmaiņa katram ar katru,
 - ✓ slēdzot individuālus līgumus
 - ✓ veidojot datu apmaiņas risinājumus ar katru no datu devējiem
- Datu apmaiņa izmantojot VISS platformu notiek tikai valsts



Vēlamā situācija

- Datu apmaiņa, izmantojot VISS un/vai nozares agregatoru*,
 - ✓ slēdzot individuālus līgumus ar katru no datu devējiem
 - ✓ veidojot vienu datu apmaiņas risinājumu



— datu plūsmas kanāli

* Datu devējs slēdz **individuālus līgumus** ar kredītiestādēm par **datu apmaiņu**. Pēc šo līgumu noslēgšanas, datu devējs sūta VRAA (VISS uzturētājam) pieprasījumu piešķirt konkrētajai kredītiestādei piekļuves tiesības datu devēja IS servisiem.

Efektīva datu apmaiņa – konceptuālais redzējums

➤ Datu apmaiņas līgumu standartizācija

Viens līgums ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru, kā valsts rīcībā esošo datu agregatoru, par datu ieguvī no datu devējiem.

➤ Vienota personas datu struktūra

Personas datu struktūras un xml shēmu standartizācija, kas izmantojami saskarnē ar Valsts informācijas sistēmām

➤ Datu plūsmas centralizācija, izmantojot banku industrijas datu agregatoru un Valsts datu centru



Efektīva datu ieguves organizēšana - novērtējuma kritēriji

1. Datu transportēšanas efektivitāte

Mērķis

No manuālas datu pieprasīšanas (*person-to-system*) uz sistēmu saskarni (*system-to-system*)



Ieguvumi

- Saturiski nemainītas informācijas pieejamība reālajā laikā vai ar minimizētu laika nobīdi
- Drošs datu pārraides kanāls ar kontrolētu piekļuvi
- Informācija integrējama lietotāja sistēmās

2. Valsts vienotā datu plūsmas agregatora (VISS) izmantošana

Mērķis

Veidot VISS kā galveno datu apmaiņas platformu



Ieguvumi

- Viens pieslēgums VISS, ne ar katru datu devēju atsevišķi
- Resursu optimizācija (gan valsts, gan komercsektora pusē)

Efektīva datu ieguves organizēšana - novērtējuma kritēriji

- 1 Datu transportēšanas efektivitāte**
 - 4 - datu apmaiņas risinājums, izmantojot servisu tiešsaistē reālajā laikā (datu iegūšana max 3 sek. laikā)
 - 3 - datu apmaiņas risinājums ar nobīdi laikā (system-to-system asinhrons saslēgums lielapjoma datu apmaiņai)
 - 2 - manuāla datu pieprasījumu ievade iestādes mājaslapā vai portālā Latvija.lv
 - 1 - manuāli sagatavoti informācijas pieprasījumi elektroniski vai papīra formātā

- 2 Valsts vienota datu plūsmas agregatora (VISS) izmantošanas iespējas**
 - 3 - datu ieguve no VIS, izmantojot VISS
 - 2 - datu ieguve no VIS, izmantojot turētāja individuālu risinājumu
 - 1 - datu ieguve no iestādes uzturētas datubāzes, kas nav

VIS un datu apmaiņa nevar notikt, izmantojot VISS
* Valsts informācijas sistēma (VIS) – strukturizēts informācijas tehnoloģiju un datu bāzu kopums, kuru lietojot tiek nodrošināta valsts funkciju izpildei nepieciešamās informācijas aprīte

** Valsts informācijas sistēmu savietotājs (VISS) – centralizēts informācijas tehnoloģiju kopums, ar kura palīdzību var nodrošināt informācijas aprīti integrētas valsts informācijas sistēmas ietvaros, kā arī starp valsts informācijas sistēmām un citām informācijas sistēmām, kuras veido un uztur valsts vai pašvaldību institūcijas vai privātpersonas

Datu ieguve - valsts reģistru un datu bāzu piekļuves novērtējums (2)

1. Valsts informācijas sistēma
2. VISS kā datu apmaiņas platforma
3. Datu apmaiņa ar kredītiestādi vai nozares agregatoru

1. Nav valsts informācijas sistēma
2. Manuāls pieprasījums ar sistēmas sniegtu atbildi

Manuāli veikts informācijas pieprasījums

Vēsturiskā informācija no arhīviem

- Atsaukto un nākotnes pilnvarojumu reģistrs
- Patērētāju tiesību aizsardzības centra datu bāzes
- Valsts policijas datu bāzes
- Valsts vides dienesta datu bāzes
- Veselības inspekcijas datu bāzes

Datu ieguve - valsts reģistru un datu bāzu piekļuves novērtējums (3)

1. Valsts informācijas sistēma
2. Individuāls iestādes datu apmaiņas risinājums
3. Manuāls pieprasījums ar sistēmas sniegtu atbildi

1. Valsts informācijas sistēma
2. Individuāls iestādes datu apmaiņas risinājums
3. Asinhrona datu apmaiņa (nav tiešsaiste saslēguma)

1. Valsts informācijas sistēma
2. VISS kā datu apmaiņas platforma
3. Datu apmaiņa ar kredītiestādi vai nozares agregatoru tiešsaistē vai asinhroni sistēmu saskaņā ar sistēmu saskaņošanu

Invaliditātes informatīvā sistēma

- Nederīgo dokumentu reģistrs
- Sodu reģistrs
- Mantojumu reģistrs
- Ganāmpulku reģistrs

Datu ieguve - valsts reģistru un datu bāzu piekļuves novērtējums (4)

1. Valsts informācijas sistēma
2. Individuāls iestādes datu apmaiņas risinājums
3. Datu apmaiņa ar kredītiestādi vai datu atkal izmantotāju tiešsaistē vai asinhroni sistēmu saskaņū veidā

1. Valsts informācijas sistēma
2. VISS kā datu apmaiņas platforma
3. Datu apmaiņa ar kredītiestādi vai nozares agregatoru tiešsaistē vai asinhroni sistēmu saskaņū veidā

- 
- Iedzīvotāju reģistrs
 - Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata
 - VSAA Informācijas servisu sistēma
 - Latvijas Bankas Kredītu reģistrs
 - Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma www.kadastrs.lv
 - Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs
 - Uzņēmumu reģistra reģistri
 - Nodokļu parādnieku datubāze

Efektīva datu nodošanas organizēšana - novērtējuma kritēriji

Datu transportēšanas efektivitāte

4 - datu nodošana VIS*, izmantojot VISS**

3 - datu nodošana VIS, izmantojot individuālu sistēmu saslēgumu

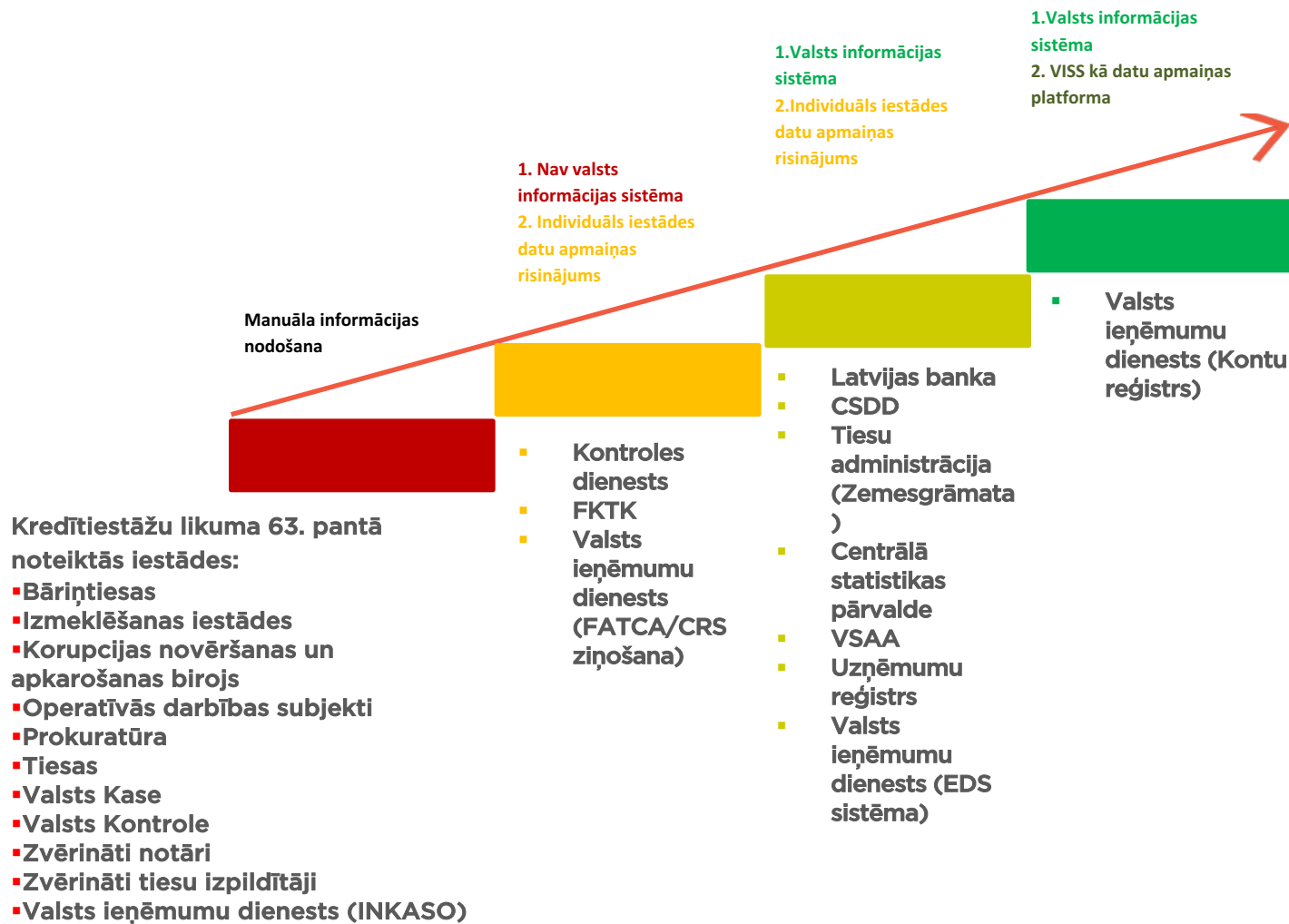
2 - datu ielāde iestādes datu ziņošanas sistēmā

1 - manuāla datu nodošana elektroniski vai papīra formātā

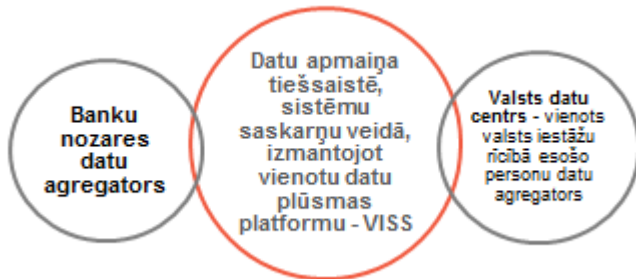
* **Valsts informācijas sistēma (VIS)** — strukturizēts informācijas tehnoloģiju un datu bāzu kopums, kuru lietojot tiek nodrošināta valsts funkciju izpildei nepieciešamās informācijas aprīte

** **Valsts informācijas sistēmu savietotājs (VISS)** — centralizēts informācijas tehnoloģiju kopums, ar kura palīdzību var nodrošināt informācijas aprīti integrētas valsts informācijas sistēmas ietvaros, kā arī starp valsts informācijas sistēmām un citām informācijas sistēmām, kuras veido un uztur valsts vai pašvaldību institūcijas vai privātpersonas

Datu ieguve - valsts reģistru un datu bāzu piekļuves novērtējums (1)



leguvumi, izmantojot nozares vienotu datu agregatoru



- Viena datu apmaiņas kanāla, saslēguma uzturēšana, pretstatā lieram pieslēgumu skaitam.
- Administratīvo resursu efektīva izmantošana - viens kontaktpunkts līgumattiecību pārvaldīšanai ar katru no datu pārziņiem.
- Individuālo izmaksu samazinājums, attiecinot tās uz vairākiem datu tālāk izmantotājiem.
- Iespēja saņemt aktuālās datu izmaiņas monitoringa nolūkiem, valsts institūciju rīcībā nenododot bankas klientu datubāzes pilnībā vai to daļas .
- Bezmaksas datu ieguves iespēju nodrošināšana, gadījumos, kad to paredz normatīvais regulējums.

Secinājumi

- **Valsts rīcībā esošo datu bāžu un reģistru pieejamības veicināšana, efektīva datu apmaiņa:**
 - tiešsaistē un sistēmu saskarņu veidā
 - izmantojot Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS)
- **Privātā partnera (datu agregatora) piesaiste gadījumos, kad:**
 - datu apmaiņa ir tehniski sarežģīta;
 - datu apmaiņa nav iespējama, jo datu pārzinis izvēlas saglabāt iepriekšējos iestādes iekšējos datu apmaiņas risinājumus;
 - cena par pieprasīto datu vienību ir neadekvāti augsta.
- **Nostājas stiprināšana par vienreizēju datu nodošanu valsts iestāžu rīcībā, kuri iepriekš nav uzkrāti kādā no valsts informācijas sistēmām.**

Priekšlikumi datu apmaiņas uzlabošanai (1)

➤ PEP reģistra izveide

Vienotas pieejas radīšanai, nepieciešams izveidot valstiski uzturētu Politiski nozīmīgu personu reģistru ar bezmaksas informācijas pieejamību AML mērķiem.

➤ Nekustamā īpašuma datu savietošana

Pilnīgas informācijas ieguvei par nekustamo īpašumu nepieciešama Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas sasaite ar Valsts zemes dienesta datiem (www.kadastrs.lv). Šobrīd nav iespēja iegūt ziņas no šiem reģistriem, izmantojot vienotus identifikatorus.

➤ Publiska pilnvarojumu reģistra izveide

➤ Pārrobežu reģistru savietošana

Informācijas ieguvei par nerezidenti, nepieciešama LR Uzņēmumu reģistra un Latvijas Bankas Kredītu reģistra sasaite ar atbilstošām datu bāzēm ārvalstīs.

➤ Maksātspējas reģistra pilnveide

Pilnīgas informācijas ieguvei par maksātspējas procesu – nepieciešams papildināt Maksātspējas reģistrā pieejamās informācijas apjomu.

Priekšlikumi datu apmaiņas uzlabošanai (2)

> Definēta banku industrijai nepieciešamos meta datu struktūru

Fiziska persona

- Personas pamatinformācija
- Identifikācijas dokumentu informācija
- Kontaktinformācija
- Nodokļu informācija
- Saikne ar valsti
- Labklājības izcelsme
- Pārstāvja identifikācija

Juridiska persona

- Uzņēmuma pamatinformācija
- Nodokļu informācija
- Kontaktinformācija
- Saikne ar Latviju
- Pārstāvju identifikācija (PEP)
- Patieso labu guvēju identifikācija

> Datu ieguves/apstrādes pamatojums

- Normatīvo aktu prasības
 - Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums
 - Likums «Par nodokļiem un nodevām»
 - u.c. normatīvie akti
- Biznesa efektivitātes nodrošināšana

Priekšlikumi datu apmaiņas uzlabošanai (3)

> Attālinātas personu identifikācijas veicināšana

Pieprasījums attālinātai identifikācijai / personu apliecinoša dokumenta (PAD) datu pārbaudei

- Vienotā Eiropas finanšu pakalpojumu tirgus izveidei
- Biznesa vides uzlabošanai un attālinātai uzņēmumu reģistrācijai
- Klientu risku mazināšanai – iespēja aizsargāt klienta naudu ar vienkāršāku atbloķēšanas mehānismu karšu un internetbanku pakalpojumos
- Efektīvai klientu apkalpošanai – bez PAD skanēšanas, atjaunotas pārbaudes derīguma termiņa beigās

Analoģiska virzība Notariāta likumā

Foto salīdzināšana vai cita PAD izmantotā tehnoloģija

> Normatīvā regulējuma izstrāde, nostiprinot prasības fizisku personu datu apstrādei sistēmu saskarņu režīmā (GDPR kontekstā)

Andra Ģirne

andra.girne@lka.org.lv

T:29136383